

TRSAT

Blagoslov i kolaudacija obnovljenih orgulja

Svetkovina Krista Kralja i blagdan sv. Cecilije, zaštitnice crkvene glazbe, bila je u Svetištu Gospe Trsatske obogaćena blagoslovom i kolaudacijom obnovljenih i proširenih orgulja. Punih 68 godina te su orgulje služe u Svetištu. Doista su bile potrebne temeljite obnove. Pneumatski prijenosni sustav zamijenjen je elektromagnetskim. Tako se pružila i mogućnost postavljanja dva sviraonika: jednoga kod oltara, a drugoga na koru. Povećali smo orgulje za 14 registara te ih sada imaju 40. Obnovio ih je i proširio orguljar Marko Rastija, iz Zagreba. Orgulje je blagoslovio gvardijan i čuvar Svetišta o. Antun Jesenović, a na kolaudaciji je svirao orguljaš zagrebačke katedrale i trsatski sin prof. Neven Kraljić. Solo skladbe je

pjevao profesor pjevanja Cvetan Pelčić.

Kratka povijest trsatskih orgulja

Informacije o orguljama u bazilici Gospe Trsatske možemo naći u samostanskoj kronici. Trsatska kronika spominje da je o. Franjo Bogdanović, provincijal Bosne, Hrvatske i Kranjske, oko 1600. godine nabavio orgulje za Trsat i Senj. Bile su to **prve orgulje** u izvornoj Martinovoj crkvi na Trsatu. Te su orgulje sigurno postavljene u produženu trsatsku crkvu, u kojoj je Glavinic podigao kor iznad obiju lađa 1644. – 1652. godine. Godine 1710. dao je o. Petar Francetić preraditi te orgulje i smjestiti ih u kućište od maslinova drva i postaviti ih ispod luka na koru. Povjesničar Pasconi piše: »Orgulje su još za moga vremena bile smještene u prostoru onoga luka, gdje se sada ulazi u drugi dio kora, koji gleda prema trsatskom kaštelu. O tim orguljama o. Petar Francetić piše, da se na koru nalaze, »umješno izrađene orgulje sa svojim značajnim pozitivom, koji se po potrebi usklađuju«. Daljnja sudbina tih orgulja ostaje nepoznata.« (P. Cvekan)

Iz jedne bilješke kućne povijesti dade se zaključiti da su jedne orgulje nabavljene oko godine 1780. Ta bilješka u prijevodu glasi: »Mjeseca srpnja 1783. bijahu nove orgulje (organum recens), **druge orgulje**, usklađene i mijeh popravljen.«

U drugoj jednoj bilješci se kaže: »Godine 1794. su orgulje popravljene za 70 forinti bez hrane, koju je graditelj orgulja

imao u samostanu.« Godine 1834. očistio je i uskladio orgulje učitelj Baraga. Te su orgulje služile duže od 60 godina (1780. – 1844). Jedna bilješka iz te godine glasi: »Godine 1844. je nove orgulje, **treće orgulje**, sagradio gosp. Rumpel u Kamniku. Stajale su 1200 forinti.« U pripravi za proslavu 600. godišnjice dolaska trsatske Nazaretske kuće, 1890., očišćene su i opet popravljane orgulje. Rumpelove orgulje su izvorno bile smještene naprijed, te je prospekt orgulja bio na korsknoj ogradi, kako to svjedoče i stare slike kora. Sviraonik je bio sa strane. Iz tih orgulja je za vrijeme rata, 27. travnja 1918., uzeto 17 kositrenih svirala, u težini od 100 kg, za ratne potrebe.

Godine 1926. pristupilo se uređenju Rumpelovih orgulja. Napravljen je novi registar – principal. Orgulje su s korne ograde pomaknute u kor, za 3,18 m, i smještene u novo kućište. Igraonik je postavljen ispred kućišta i zaprema 1,18 m. Mijeh je uređen na električni pogon, a tjerao ga je »Ventusov« motor. Sav posao je obavio Josip Brandel, iz Maribora, uz cijenu od 26 400 dinara.

Sadašnje orgulje

Sadašnje orgulje je prvobitno – god. 1930. – izgradila zagrebačka radionica »Hefferer i sin« i smjestila u židovsku sinagogu u Zagrebu. Godine 1941. orgulje su demontirane, a sinagoga je srušena. Gradska se općina nije brinula za orgulje. Tako je mnogo toga propalo. Što je od orgulja dobro i neoštećeno ostalo, židovska je bogoštovna općina, ne imajući više svoj hram, prodala

la orgulje našem samostanu na Trsatu za 70 000 dinara. Orguljar Franc Jenko, iz Št. Vida nad Ljubljano, preuzeo je ostatak tih orgulja te preuredio i povećao. Mnogo je toga izmijenjeno i obnovljeno te dodano pet posve novih registara. Orguljar Jenko je toliko toga učinio i usavršio instrument da se orgulje mogu zvati njegovim djelom, tvrdi tadašnji trsatski gvardijan. Od starih orgulja smještena je otraga ovalna slika, da se kao starina sačuva. Graditelj Jenko je iskoristio od orgulja što je mogao, a mnogo toga što je bilo neuporabivo, spaljeno je. Kolaudacija orgulja bila je 23. studenoga 1947.

Obnova i proširenje sadašnjih orgulja (2012. – 2015.)

Orgulje su služile svetištu 68 godina. Dosta su istrošene,

mješčiči dotrajali, neke svirale oštećene, kondukti prekinuti. Pneumatika sve više otkazuje poslušnost. Trebalo bi cijele orgulje temeljito obnoviti, što ne bi bio malen trošak. Gvardijan i orguljaš o. Antun Jesenović odlučio je, u dogovoru s braćom, obnoviti i proširiti orgulje. Pneumatski sustav je zastario, a pojavila se želja da se obnovljene orgulje sviraju i odozdo. Zato je potrebno promijeniti prijenosni sustav, pneumatski zamijeniti elektromagnetskim prijenosom. Nabavljena su dva rabljena električna sviraonika (jer za nove nemamo materijalnih sredstava): sviraonik na koru je iz Poljske, s tri manuala, a onaj kod oltara iz Ulma, Njemačka, rad tvrtke »Laukhuff«, s tri manuala u odličnu stanju. Sviraonike je temeljito obnovio i preuredio za naše orgulje orguljar Marko Ra-

stija, glazbalar. Sviraonik u crkvi dobiva papuču za *crescendo*, što dotada nije imao.

Nabavljene su rabljene orgulje iz Wuppertala, Njemačka, od Andreea Ladacha, od deset registara (iz 1960.), mehaničke, koje je orguljar prilagodio našem elektromagnetskom sustavu. Svirale su lijepo izrađene, osobito drvene. Danas je to treći manual. Registri su malo premiješani. *Subbass 16'* ide u pedal pod imenom *Pommerbass 16'*, jer već postoji *Subbas 16'*, a na mjesto jezičnjaka, koji nije imao svirala, dolazi *Oboa 8'* s prvog manuala. Na mjesto *Oboe 8'* ide *Trompete 8'* – svirala koja sam našao u Varaždinu kao ostatak starih varaždinskih orgulja. Na prvi manual dolazi registar *Hell Trompeta 4'*. Zračnice je napravio orguljar. Na drugi manual dolazi registar *Klarinet 4'*, a svirala su također iz varaždinskih orgulja. Na treći manual dolazi registar *Kopf Trompete 4'*. U pedal dolazi registar *Pozauna 16'*.

Na orguljama ima puno posla: sve treba očistiti, zamijeniti sve mješčiče, regulirati zračnice, postaviti magnete na releje, pa sve to spojiti s kablovima oba sviraonika.

Dispozicija obnovljenih trsatskih orgulja

GORNJI SVIRAONIK

PRVI MANUAL

1. Bordone 16'
2. Prinzipal 8'
3. Hohlflöte 8'
4. Dolce 8'
5. Gamba 8'
6. Koncertviola 8'
7. Oktav 4'
8. Rohrflöte 4'

9. Salicet 4
 10. Superoktav 2'
 11. Quintflöte 2'
 12. Mixtura 2 $\frac{2}{3}$ ' 4 fach
 13. Trompete 8'
 14. II / I
 15. III / I
 16. III-II
 17. I / P
 18. II / P
 19. III / P
 20. Super I
 21. Super II – I
 22. Hell Trompete 4'
- PEDAL
26. Prinzipalbass 16'
 27. Violonbass 16'
 28. Subbass 16'

29. Pommerbass 16'
 30. Oktavbass 8'
 31. Pedal Korral 4'
 32. Pozauna 16'
- DRUGI MANUAL
33. Geigenprinzival 8'
 34. Lieb Gedeckt 8'
 35. Viola 8'
 36. Aeoline 8'
 37. Vox Celeste 8'
 38. Traversflöte 4'
 39. Nachthorn 2'
 40. Mixtura 2 $\frac{2}{3}$ ' 3 fach
 41. Klarinet 4'
- TREĆI MANUAL
42. Gedekt 8'
 43. Prinzival 4'
 44. Spitzflöte 4'

45. Sesquialter II
46. Prinzival 2'
47. Blockflöte 2'
48. Quinte 1 $\frac{1}{3}$ '
49. Mixtura 4 fach
50. Oboa 8'
51. Kopf Trompete 4'
52. Tremolo

Dvije slobodne kombinacije
Crescendo – papuča
Tutti

Nadam se da će orgulje dobro služiti svetištu i vremenski potrajati barem onoliko koliko i kad su prvi put postavljene.

O. Antun Jesenović

MOSTAR

Zbor i orkestar uveličali dvostruko slavlje

Na blagdan Uzvišenja Svetog križa, 14. rujna 2015. župljani katedralne župe u Mostaru svečano su proslavili 35. obljetnicu posvete katedrale i 23. obljetnicu biskupskog ređenja biskupa mons. dr. Ratka Perića.

Svečano misno slavlje predvodio je mjesni biskup, slavljenik mons. dr. Ratko Perić, u suslav-

lju tridesetak svećenika, među kojima su bili generalni vikar mons. mr. Željko Majić, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Miljenko Šteko, višegodišnji generalni vikar mons. dr. Ante Brajko i katedralni župnik mons. Luka Pavlović.

Na početku sv. mise biskup Perić najprije je pozdravio sve nazočne svećenike i vjerni puk te istaknuo da naša Crkva danas slavi tri velika slavlja: blagdan Uzvišenja Svetog križa, godišnjicu posvete katedrale i godišnjicu njegova biskupskog ređenja.

Nakon evanđelja, u svojoj prigodnoj propovijedi, posebno je govorio o svakom tom slavlju, osvrnuvši se posebice na blagdan Uzvišenja Svetog križa.

Misno slavlje svojim skladnim pjevanjem uljepšao je Katedralni mješoviti zbor »Marija«, uz

pratnju Katedralnog orkestra (šest violina, osam flauta i tri violončela) i uz orguljsku potporu s. Mateje Krešić, a sve pod ravnanjem prof. Nike Luburića, regensa chori mostarske katedrale.

Zbor je na početku mise, uz pratnju orkestra i uz orguljsku potporu s. Mateje Krešić, najprije otpjevao himnu mostarskoj katedrali *Šator si Božji*, za koju je tekst napisala s. Marija od Presvetog Srca, a glazbu i aranžman Niko Luburić. Potom su se redale druge višeglasne skladbe u prelijepoj izvedbi zbora i orkestra: *Misa u C na čast Kristu Svećeniku* (za mješoviti zbor i orgulje: dr. fra Ivan Glibotić; aranžman: Niko Luburić), *Kao što košuta žudi, Ps 42* – pripjevni psalam (glazba: Slavko Topić), *Aleluja* (za mješoviti zbor: Nenad Dujčić; aranžman: Niko Luburić), *Izvore vode*